

MALVIK KIRKE

175 ÅR

18. NOVEMBER 2021

DEN NORSKE KIRKE

Denne brosjyren er lagd til 175-årsjubileet, men presenterer generell informasjon om kirken og dens inventar. Flere detaljer og mer om dens historie finnes i boken «Malvik Kirke 150 år i 1996» av Kåre Forbord.

KIRKENE PÅ STEDET

Den første kirken som stod her vet man nokså lite om. Den tjenestegjorde nok både som katolsk og luthersk helligdom og kan ha stått på gården Malvik allerede i 1430-årene. Vi kan slutte oss til at det var ei enkel tømmerkirke med kor og tårn. Nordveggen var nok kledd med spon og takene var dekt med bord, men den ble revet i 1654 for å bygge den såkalte «gammelkirka». «Gammelkirka» var en tømmerkirke som ble innviet i 1656, men den ble skadet i

storstormen i 1837, og bygging av ny kirke ble vedtatt i 1843. Dagens kirke ble innvidd 18. november i 1846 og har altså 175-årsjubileum i 2021.

Malvik kirke er en korskirke som ruver i landskapet, og den har en særpreget og spesiell stil, bygd med Kongsberg kirke som forbilde. Langskipet går i øst/vest-retning mens tverrskipene er symmetriske, og er med på å åpne det sentrale kirkerommet. Kirkebenkene ligger både i langskipet og tverrskipene, og gir sammen med galleriet ca. 420 sitteplasser (brannteknisk godkjent for 350).

KIRKEROMMET

Hovedinngangen til kirken ligger i vest, og du kommer først inn i våpenhuset. Fra våpenhuset kommer du inn i kirkerommet som er korsformet

og har malte tømmervegger. Koret ligger i den østre delen av langskipet. Alterring og kneleskranke går i en halvbue rundt alteret. På venstre side er den innebygde «klokkerstolen», på høyre side en lik fasade som skjuler trappa opp til prekestolen.

ALTERTAVLENE

DEN GAMLE ALTERTAVLEN

Det er ukjent om kirken som ble revet i 1654 hadde altertavle, men sannsynligvis ikke. «Gammelkirka» manglet altertavle frem til 1673, da en barokk altertavle ble lagd og montert. Dette er også den primære altertavlen i dagens kirke (montert foran en sekundær altertavle). Trearbeidene på altertavlen ble utført av dansken Niels Marcussen Gram og sønnene Marcus og Lukas.

To av figurene skiller seg ut, med kjortler som er løftet opp og viser en bar fot. Dette henspeller nok på Rom 10:15 (og Jes 52:7): «Hvordan kan de forkynne hvis de ikke er utsendt? Det står jo skrevet: Hvor vakre de er, føttene til dem som bringer godt budskap.» De forteller om nødvendigheten av å bringe fredens evangelium videre, og føttene kan jo også kalles for «apostlenes hester».

I en bok rektor Schøning ved Trondheim Katedralskole skrev etter en reise gjennom Trøndelag i 1774, skrev han om altertavlen at den er «besynnerlig her til lands» ved at den består av et stort, prektig bilde som forestiller Kristi oppstandelse, i en forgylt ramme og omgitt av mindre bilder.

DEN NYE ALTERTAVLEN

Den gamle altertavlen har i perioder vært plassert på lager, og da har den nyere altertavlen kommet mer til sin rett. Den utgjør både altertavle og skillevegg mellom koret og sakristiene. Den er fra 1846, malt av Lars Hansen, eier av Tautra gård, og består av tre felt:

- Midtbildet viser himmelfarten med Kristus i en hvit sky
- Venstre felt viser Moses med steintavlene med budene
- Høyre felt viser apostelen Johannes på Patmos

I 1907 ble maleriene trukket med strie og overmalt med kors, men i perioden 1936-1951 ble strien igjen fjernet og bildene avdekket. Samtidig ble den gamle altertavlen flyttet til nordveggen i koret, der den etter restaurering i 1956 igjen ble montert over alteret.

Den tredelte nye altertavlen, der midtfeltet er delvis skjult av den gamle altertavlen

ALTERET

OBJEKTER PÅ/RUNDT ALTERET

- En lysestake utskåret i tre, med diverse skriftsteder, med det gamle Kristus-symbolet en pelikan som hakker seg i brystet for å gi mat til ungene, også lagd av Niels Marcussen Gram og sønnene Marcus og Lukas i 1673
- Alterkalk og disk i sølv, fra gullsmed Søfren Børnes, med påskriften "Malvig kierches kalch anno 1720"
- Lysestaker av messing, noen av disse gave fra Bondekvinnelaget, ukjent når
- Alterduk, innkjøpt for gavemidler fra ulike privatpersoner og brodert av Ole Lillehaug i 1983
- Kneleskranke trukket i skinn
- Et prosesjonskors, se bilde og informasjon senere
- Alteret er omgitt av gitter, malt i 1846
- To brudestoler, gitt av Helga Heiberg Knoff i 1929, pusset opp i 1990-årene og betalt av kirkeforeningen «Den lille hjelper»
- En klokkerstol og en prestestol, begge gitt som gaver fra folk i menigheten.

Alteret, lysestaken i tre og tre av de fire stolene (den siste står for tiden i sakristiet)

BILDER

KIRKEN HAR FLERE BILDER

- 1-Maleri "Ecce Homo", på søndre vegg i skipet, olje på lerret (originalen bildet i kirken er inspirert av henger i sakristiet).
- 2-Kirken har to relieffer, ett i hvert tverrskip, kalt "Natten" og "Dagen". Originalene er lagd av den danske kunstneren Bertel Torvaldsen i 1815, og henger i København. Relieffene i kirken ble gitt av Bergljot Gilberg i 1950. Hun var datter til Helga Heiberg Knoff som gav brudestolene.
- 3-I sakristiet henger også bilder av prester som har virket i Malvik kirke gjennom årene, inkl. maleri av Simon Wolff med teksten «Mag. Simon Wolff blev præst her paa Strinden 1755 og paa 2den Søndag efter Paaske Gjorde sin tiltrædelse i sit Alders 25 Aar».
- 4-Ikon av Maria ved prekestolen, fra Latvia, ble gitt i gave fra arbeidsgjengen fra Baltikum som arbeidet med oppussing av kirken ca. 2011.

Bildet over er fra 1677 og har følgende tekst rundt kanten:

- Venstre; Las Deine Creutz ündt Deine Pein, Jesu, meiner Laabsahl sein. (Jesus, la ditt kors og din lidelse være til lindring for meg).
- Øverst; Ja, mein Angst ündt nöthen vorsahn alle meine Schüldt. (Ja, (til lindring) for min angst og nød og all min skyld).
- Høyre; Vortreib all meine Ungedült und den Alten Adam tödten (Fordriv all min utålmodighet og drep den gamle Adam (i meg)).

DØPEFONTEN

Døpefonten er også lagd av Niels Marcussen Gram og sønnene Marcus og Lukas på samme tid som den gamle altertavlen. Den er sekskantet, og hver kant har et malt panel under en utskåret engel. Fonten er malt i rike farger og har vært restaurert flere ganger.

Dåpsfatet er lagd av kopper og dekorert med bladrosetter. Det ble gitt av klokkeren i menigheten og har inskripsjonen «I 1791 givet til Malvig Kirke dette Fad af klokker Peder Christian Høyer Carlsen og Hans Hustrue Anne C.B. Beyer til Guds Huses Ære». Dåpskannen er også lagd av kopper.

PREKESTOLEN

Prekestolen er fra 1846, men var da plassert høyere, og den ble i 1956 senket og ombygget. Den har konkav bunn og en åttekantet kasse.

Dekorasjonene på prekestolen er fra 1957, av maler og konservator Ola Sæther, og består av en bred frise nederst og ornamenteringer i gull/malt. Himlingen er også åttekantet, med en forsølvet due og sol hengende under.

Prekestolen med utsmykning, inkl. en av antependiene

LYSGLOBEN

Lysgloben er laget av Arnfinn Vikhammer og ble levert til kirken i 1996, inspirert av den gamle døpefonten.

Plassert på rekke ser man likheten mellom lysgloben og døpefonten

ORGEL

Et eldre orgel ble installert i 1873, men det var tungvint å betjene, og etter hvert ble kassebelgene utslitte. Et nytt orgel ble anskaffet i 1958, levert av Norsk orgel- og harmoniumfabrikk, bestående av 998 orgelpiper.

Kirkeklokkene med inskripsjoner

KIRKEKLOKKENE

DET ER TO KLOKKER I MALVIK KIRKE

Den eldste har innskriften «Til Guds ære og Tønseth's Hovedkirkes gavn. Er denne Klokke Bekostet af Almuen. XXXVIte Regieringsaar Kong Christian 7. Støpt af Arnt P. Hedemark i Trondheim Aar 1801.» Klokken var opprinnelig tiltenkt Tynset kirke, men ble ikke tatt i bruk der og ble anskaffet av Malvik kirke i 1846.

Den andre klokken ble anskaffet i 1900, for å erstatte en som var sprukket. Den har innskriften «Wisløff & Olsen. Baklandets Støperi mek. verksted, Trondhjem 1900 nr. 7».

PROSESJONSKORS

Prosesjonskorset er laget og gitt av Per Lorvik i nyere tid. Tidligere ble det brukt et kors lagd av speiderne, som nå står i det søndre tversskipet.

*Prosesjonskors til venstre,
vandrekors til høyre*

LESEPULT

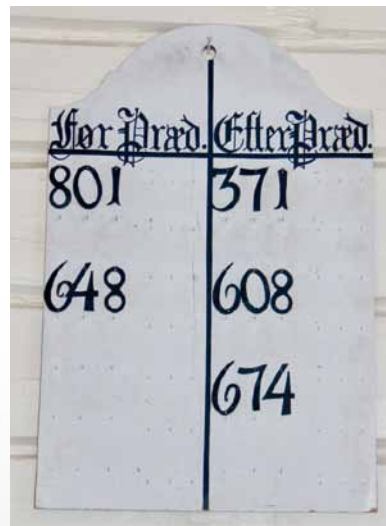

Lesepulten er av nyere dato, fra 1986, lagd av Kristian Juel Ebbesen etter tegning fra Riksantikvaren i Oslo og tilpasset kirkens stil.

SALMENUMMERTAVLER

Salmenummertavler ble anskaffet i 1846, inkl. blikktall lagd av blikkenslager Steen fra Trondheim. Det er fire tavler fordelt rundt i kirken.

MESSEHAGLER

Det finnes seks messehagler i Malvik kirke, hvorav den eldste, som er vinrød og med et kors i sølvfarge, er fra omtrent 1850, kanskje lagd til innvielsen i 1846 sammen med annen messehagel med lys gull bunn. De

andre messehaglène er i ulike farger og lagd mellom 1940 og 1995, og er i ulike farger. De to nyeste, samt antependiene, er lagd av kunstneren Heidrun Kringen, i grønt og lilla, etter studier av kirken og omgivelsene.

Over: Den eldste messehagelen. Under: Messehagel tatt i bruk 1. juledag 1977, som reflekterer kornåkrene som omgir kirken.

KIRKETUNET RAMMES INN AV FLERE BYGNINGER

Ved siden av kirken ligger gravkappellet, som er en murbygning med pyramidetak fra 1951 tegnet av John Tverdahl (over døren er inskripsjonen «BEATI MORTUI, QUI IN DOMINO MORIUNTUR», på norsk «Velsignet er den som dør i Herren»). I kapellet er det et maleri, «Den oppstandne Kristus», malt i 1955 av Oddmund Kristiansen, som også har malt glassvinduer i Nidarosdomen.

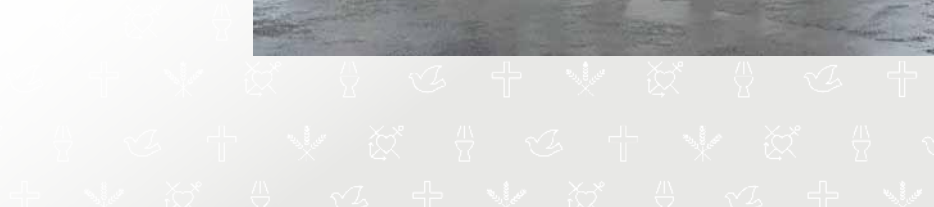
Utsnitt av veggmaleriet i gravkappellet og inskripsjonen over døren

KIRKESTUA

I nordvestre del av tunet ligger den eldste bygningen, den gamle hovedlåna på Malvik Store. Den ble flyttet ca. 60 meter i 2006, restaurert og tatt i bruk som kirkestue i 2008. Låna er omfattende restaurert på dugnad, og brukes til konfirmanter, dåpsselskap, minnesamvær mm. Kirkestua ved Malvik kirke er Malvik kommunes tusenårssted.

SØSTERKIRKEN I USA

Malvik kirke har en «søsterkirke» i USA, grunnlagt av utflyttede malvikinger. Menigheten Malvik Lutheran Church i St Laporte i Minnesota ble stiftet i 1897. Bygging av egen kirke startet i 1906 og kirken ble innviet i 1912. Gudstjenestene ble holdt på norsk til 1920, så ble både norsk og engelsk brukt noen år før det fra 1946 kun ble brukt engelsk.

MINNESTEIN

Like ved inngangen til Malvik kirke står en minnestein, reist i 2007 på 150-årsfestivalen til minne om utvandringen fra Malvik som startet i 1857.

Adolf Øien, kjent industrimann, skipsreder og velgjører, og han og medlemmer av hans familie er begravd utenfor Malvik kirke

DEN NORSKE KIRKE

© 2021

Noe tekst/bilder hentet fra brosjyre lagd av Karl Petter Buhaug i 2010

Utgiver: Malvik menighetsråd
Mer informasjon om aktiviteter i kirken på
<https://kirken.no/malvik>